

SPORMETRE

The Journal of Physical Education and Sport Sciences
Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi

DOI: 10.33689/spormetre.721466

Geliş Tarihi (Received): 16.04.2020

Kabul Tarihi (Accepted): 30.01.2021

Online Yayın Tarihi (Published): 30.03.2021

SPORDA TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ: TÜRKİYE'DE SON 20 YILIN BİBLİYOMETRİK İNCELENMESİ*

Alper BAHÇE^{1**} , Ercan ZORBA²

¹Kayseri Üniversitesi, Bünyan Meslek Yüksekokulu, KAYSERİ

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, MUĞLA

Öz: Bu çalışmada, yapılan araştırmalar sonucunda spor alanında toplam kalite yönetimi anlayışı konusunda bir boşluk olduğu görülmüş ve konu ile ilgili ülkemizde yayımlanmış olan lisansüstü tezlerin belirli parametreler çerçevesinde incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçtan hareketle, 2000-2020 yılları arasında Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanında yayımlanmış, erişime açık lisansüstü tezler incelenmiştir. Lisansüstü tez çalışmalarının genel bir profilini ortaya koymak için araştırma yöntemi olarak bibliyometrik analiz tekniği kullanılmıştır. Konu ile ilgili veri tabanında erişime açık olan 737 tez incelenmiş, bunların 16'sının sporda toplam kalite yönetimi üzerine olduğu sonucu elde edilmiştir. Araştırmada, veri tabanında yer alan lisansüstü tezlerin künyelerine ilişkin parametreler SPSS 23 programında analiz edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, en fazla tezin 2007 yılında yayınlandığı ve bu alana en fazla katkının Marmara Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Bahçeşehir Üniversitesi tarafından sağlandığı belirlenmiştir. Sporda toplam kalite yönetimi alanında yazılan tezlerin tamamının yüksek lisans düzeyinde olduğu, konu ile ilgili yazılan doktora tezinin olmadığı bulgusu dikkat çekmiştir. Konu ile ilgili çalışmalarının büyük çoğunluğunun ise nicel araştırmalar olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sporda tky, spor bilimleri, bibliyometrik analiz

TOTAL QUALITY MANAGEMENT IN SPORTS: BIBLIOMETRIC EXAMINATION OF THE LAST 20 YEARS IN TURKEY

Abstract: In this study, as a result of the researches, it has been observed that there is a gap in the field of total quality management in the field of sports and it is aimed to examine the postgraduate theses published in our country on the subject within the framework of certain parameters. Based on this aim, postgraduate theses that have been published in the database of of Council of Higher Education between 2000-2020 have been examined. Bibliometric analysis technique was used as a research method to reveal a general profile of postgraduate thesis studies. 737 theses, which are accessible to the database on the subject, were examined and it was concluded that 16 of them were on total quality management in sports. In the study, the parameters related to the imprint of postgraduate theses in the database were analyzed in SPSS 23 program. As a result of the investigations, it was determined that the most theses were published in 2007 and that the most contributions to this field were provided by Marmara University, Selçuk University, Kahramanmaraş Sütçü Imam University and Bahçeşehir University. It was remarkable that all theses in the field of total quality management in sports are at the master's level and there is no doctoral thesis on the subject. It has been observed that the vast majority of studies on the subject are quantitative research.

Key Words: TQM in sport, sport sciences, bibliometric analysis

*Bu çalışma 2019 yılında Ulusal Tez Merkezi'nde yayımlanan "Spor kulübü yöneticilerinin toplam kalite yönetimi ilkelerine bakış açılarının incelenmesi (Muğla ili örneği) adlı yüksek lisans çalışmasından üretilmiştir.

GİRİŞ

Günümüz modern işletmecilik dünyasında yeni bir örgütsel yapı ve anlayışa karşılık gelen toplam kalite yaklaşımının bir yönetim sistemi olarak gelişmesi, daha önceden var olan yönetim kuram ve uygulamalarının bir sentezi sonucunda gerçekleşmiştir. Gerçekten de "toplam kalite yönetiminin (TKY) özellikleri ele alınıp incelendiğinde; çok önceden geliştirilen yönetim teorilerinin esas aldığı bilinen birçok yöntemi, yaklaşımı veya tekniği, günümüz rekabet ortamının belirttiği ihtiyaçlar doğrultusunda bir araya getiren bir sentez olduğu görülmektedir" (Yenersoy, 1997). TKY kavramı, ayrı ayrı kelime olarak incelendiğinde, Toplam sözcüğü ile örgüt çalışanlarının tamamının katılımını, yapılacak ve yapılan işlerin bütün yönleri, müşterilerle ürün ve hizmetlerin tamamı kastedilmektedir. Kalite kelimesi ise, müşterilerin potansiyel beklenti ve gereksinimlerinin zamanında ve eksiksiz giderilerek, onlara ilerleyen zamanlardaki beklentilerini de aşan ürün ve hizmetlerin sunulmasını ifade etmektedir. Yönetim kelimesi ile ise; örgüt yönetiminin hemen her alanda çalışanlara öncülük etmesi, çalışanlara rol model/örnek olması ve organizasyon çapında katılımın ve demokratik bir yönetimin gerçekleştirilmesi ifade edilmektedir (Öztürk, 2010).

TKY, mümkün olan en ekonomik seviyede tam bir müşteri tatmini sağlayacak ürün ve hizmet ortaya koyabilmek adına bir örgütteki farklı grupların kaliteyi koruma, geliştirme ve iyileştirme uğraşlarının bir bütün olarak gerçekleştirilmesidir (Merter, 2006). Bu bağlamda en temel şart, özellikle sürekli iyileştirme çalışmalarının kurumun/işletmenin her biriminde mutlaka uygulanmasıdır. Farklı bir tanımda TKY Avrupa kalite ödülü kriterlerine göre şöyle tanımlanmaktadır; "çalışanların ve müşterilerin memnuniyeti ile toplumda pozitif etki ve sonuçların ortaya çıkarılabilmesi, gerçekleştirilen işler sonucunda kusursuzluğu yakalayabilmek için yönetim stratejilerinin ve politikasının bu doğrultuda bir liderlik anlayışıyla yönlendirilip yönetilmesidir" (Okay, 2010). Tanımdan da anlaşılacağı gibi TKY'nin etkili ve verimli bir şekilde uygulanması ile kurum/işletme yöneticisi ve liderinin etkinliği ve yetenekleri arasından doğrudan bir ilişki vardır.

TKY'nin esas amacı, müşteri odaklı yönetim anlayışı vasıtasıyla hem iç hem dış müşteri anlamında üst düzey müşteri memnuniyetine ulaşmak; son derece önemli bir alt amacı ise, kurum/şirket çalışanlarının kurumsal iyileştirme ve geliştirme çalışmalarına katılımlarını sağlayarak takım çalışması ortamını yaratmak ve hedeflenen başarıyı sağlamaktır (Yılmaz, 2010). Ayrıca TKY'nin bütün unsurları göz önüne alındığında temel amaçlardan biri olarak, kurumun/işletmenin mümkün olan en uzun sürede maksimum karlılığı sağlamak ve başarılı bir şekilde kurumun/işletmenin devamlılığını sürdürmesine imkân tanımak olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Spor işletmelerinde kalite kavramının tam olarak anlaşılabilmesi için spor hizmetlerinin ne gibi özelliklere sahip olduğunun iyi anlaşılması ve bilinmesi gerekir. Bu hizmet sektöründe faaliyet gösteren bireylerin özellikle de işletmenin yönetim ve işletiminden sorumlu olanlarının spor hizmetlerinin sahip olduğu özellikleri çok iyi bilmesi ve gerekli uygulamaları yapması gerekmektedir. Bu durum işletmenin çıkarları için son derece önem arz etmektedir. Bireylerin genel anlamda sportif etkinliklere ayırdıkları zaman, günlük yaşam faaliyetlerinin içinde yeterli zaman almıyor gibi görünse de sporun yaşamın bir parçası ve gereği olduğu göz önüne alındığında gelişmiş toplumlarda gereken ilgiyi gördüğü söylenebilir. Spor farklı farklı sebeplerle yapılırsa da, bir hizmet sektörü olarak spora yapılan yatırımların ve spor işletmelerinin artmasıyla birlikte, sektördeki kaliteli işletmelere duyulan gereksinim de aynı oranda artmaktadır (Ceyhun, 2006).

Bütün hizmet sektöründe olduğu gibi spor işletmelerinde de TKY'den yararlanabilmek, tüketici beklenti ve isteklerinin kestirilebilmesinden, yani tesis, malzeme vb. gibi fiziksel varlığa sahip ve ilgi, alaka vb. gibi fiziksel varlığa sahip olmayan hizmet girdilerinin müşterilerce kaliteli bir şekilde hissedilmesinden geçer (Lemark ve Reed, 2000). Bu aşamada, spor işletmeleri hizmet faaliyetlerini sürdürürken, hizmetin kalitesine etki eden faktörlerin ne olduğunu bilmeleri ve uygulama esnasında bu faktörlere dikkat edilmesi, sunulan spor hizmetlerinin müşteri memnuniyetini sağlayıcı seviyeye gelmesine olanak tanıyacaktır (Çimen, 2003).

Spor işletmelerinde hizmet kalitesinin artırılması isteniyorsa rakip işletmeleri sürekli olarak göz önünde bulundurmamak gerekmektedir. Çünkü hizmet kalitesi rakiplerinin birbirlerine karşı sağlamak istediği rekabet üstünlüğü konusunda ki en önemli unsurlardan birisidir. Bunun yanı sıra rekabet üstünlüğünde temel ilke tüketici tatminini sağlamaktır (Yüksel ve Çakar, 1996). Bu bağlamda spor işletmelerinde müşteri tatmini, müşterilerin devamlılığının sağlanması için son derece önemli bir araç olarak düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Üniversiteler, bilimsel bilgi üretimini gerçekleştiren kurumların başında yer alarak toplumsal gelişim ve ilerlemeye katkı sağlamaktadırlar. Lisansüstü programlarda üretilen tez çalışmaları, ülkede bulunan özel ve kamu sektöründe yer alan tüm birimlere katkı sağlamakta ve ülkenin bilimsel ilerleyişine destek olmaktadır. Bu sebeplerden ötürü ülkemizde yazılmış olan lisansüstü tezlerin önemli olduğunu ve incelenmesinin hem literatüre hem topluma hem de bilime katkı sağlayacağını söyleyebiliriz (Tayfun ve ark., 2018).

Çalışmamızda uyguladığımız bibliyometrik analiz, belirli bir konunun gelişimi ile hangi konulara ağırlık verildiğinin tespitinde yaygın olarak kullanılan nitel tekniklerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Hotamışlı ve Erem, 2014). Bibliyometri, temelde kitap, dergi gibi kaynakların istatistiksel olarak ele alınarak ilgili literatürün ilerleyişini ve gelişimini inceleyen bir alandır (Al ve Coştur, 2007; Broadus, 1987).

Bibliyometrik analiz, başta üniversiteler olmak üzere, araştırma gruplarında uygulanan ve dergilerde yayımlanan akademik araştırmaların ilerleyiş ve gelişimlerinin analiz edilmesinde kullanılan bir yöntemdir (Yıldız ve Aykanat, 2016). Bu açıdan, bibliyometrik yöntem, ele alınan alandaki çalışmaları niteliksel ve niceliksel olarak ifade ederek, belirli dergilerin, konuların ya da yayınların yayın yılı, atıf sayısı, yazar sayıları, yayımlandıkları dergiler, konuları, kaynakçaları, gibi birtakım parametreleri niceliksel olarak analiz edilmesine imkân sağlamaktadır (Tayfun ve ark., 2018).

Araştırma Grubu

Nitel analiz yönteminin kullanıldığı betimsel nitelikte olan bu araştırmada Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ)'ne erişim sağlanmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda konu ile ilgili ortaya çıkan lisansüstü tezlere ilişkin bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur. Bu bilgilere göre, toplam kalite yönetimi ile ilgili yayımlanan toplam 737 lisansüstü tezin bulunduğu, bu tezlerin 435'inin erişime açık, 302'sinin erişime kapalı olduğu; erişime açık olan tezlerin büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezlerinden oluştuğu görülmektedir. Sporda toplam kalite yönetimi konusu ile ilgili ise erişime açık 16 yüksek lisans tezi, erişime kapalı 3 yüksek lisans tezi bulunduğu tabloda ifade edilmiştir. Konu ile ilgili doktora tezinin olmadığı ise dikkat çekmektedir.

Tablo 1. 2000-2020 yılları arasında sporda TKY konusunda lisansüstü tezlerin dağılımı

Çalışma Konusu	Erişime Açık		Erişime Kapalı		Toplam
	Yüksek Lisans	Doktora	Yüksek Lisans	Doktora	
Toplam Kalite Yönetimi (TKY)	389	30	271	28	718
Toplam	419		299		
Sporda Toplam Kalite Yönetimi	16	0	3	0	19
Toplam	16		3		
Genel Toplam	435		302		737

Kaynak: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp> adresinden (2020) elde edilen veriler doğrultusunda araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada 2000-2020 tarihleri arasında spor bilimleri anabilim dallarında araştırma alanı ve/veya konusu sporda toplam kalite yönetimi ile ilgili olan lisansüstü tezlerinin belirli parametreler çerçevesinde incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu incelemenin kapsamı ise spor bilimleri ile ilgili anabilim dallarında konusu toplam kalite yönetiminden oluşan erişime açık olan lisansüstü tezler olarak belirlenmiştir. İncelenecek tezlere erişimin sağlanması için ilk olarak 27.01.2020 tarihi itibarıyla Ulusal Tez Merkezi (YökTez) internet sayfası ziyaret edilmiş (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>) ve “detaylı tarama” bölümünden belirtilen konu ile ilgili erişime açık olan lisansüstü tezler incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmadan elde edilen verilerin analizi için SPSS 23.0 programı kullanılmıştır. Bu araştırmada betimleyici istatistik analizler kullanılmış olup kullanılan parametrelere özgü frekans ve yüzde değerlerinden sporda toplam kalite yönetimi konusunun bibliyometrik profili gösterilmeye çalışılmıştır. Elde edilen 16 lisansüstü tezin bibliyometrik profilinin belirlenebilmesi için kullanılan parametreler şu şekilde sıralanabilir:

- Tez ile ilgili parametreler: tezin türü, yılı, yazıldığı üniversite, yazıldığı enstitü, yazıldığı anabilim dalı, kullanılan yöntem, veri toplama tekniği, faktörleri yer almaktadır.
- Tez yazarı ve danışmanı ile ilgili özellikler: tez yazarının cinsiyeti, danışmanının cinsiyeti ve danışmanının unvanı bu parametre içerisinde değerlendirilmiştir.

Bu bağlamda bibliyometrik çalışmada cevaplanmak istenen araştırma soruları aşağıdaki gibidir;

- Tezlerin yayımlandıkları yıllara göre dağılımı nedir?
- Tezlerin türlerine göre dağılımı nedir?
- Tezlerin yazıldığı üniversitelere göre dağılımı nedir?
- Tezlerin enstitüye göre dağılımı nedir?
- Tezlerin anabilim dalına göre dağılımı nedir?
- Tezlerin kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı nedir?
- Tezlerin veri toplama tekniğine göre dağılımı nedir?
- Tez yazarının cinsiyetine göre dağılımı nedir?
- Tez danışmanının cinsiyetine göre dağılımı nedir?

10. Tez danışmanın unvanına göre dağılımı nedir?

BULGULAR

2000-2020 yılları arasında sporda toplam kalite yönetimi konusunda yazılan 16 lisansüstü tez belirli parametreler çerçevesinde incelenmiş, bu incelemelere ilişkin bilgiler Tablo 2’de gösterilmiştir. Tabloya göre, ele alınan 16 tezin tamamının (%100) yüksek lisans tezi olduğu, alanda yazılmış doktora tezinin bulunmadığı dikkat çekmektedir. Yarıdan fazlasının (%56,3) sağlık bilimleri enstitüsü bünyesinde yazıldığı, büyük çoğunluğunun ise (%62,6) beden eğitimi ve spor anabilim dalı içerisinde yer aldığı görülmektedir.

Tablo 2. Ele alınan tezlere yönelik tanımlayıcı istatistikler

Parametreler	Gruplar	n	%
Tezin Türü	Yüksek Lisans	16	100
	Doktora	0	0
	Toplam	16	100
Bağlı Olunan Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü	6	37,5
	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	9	56,3
	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	1	6,2
	Toplam	16	100
Bağlı Olunan Anabilim Dalı	Beden Eğitimi ve Spor	10	62,6
	Spor Yöneticiliği	4	25,0
	İşletme Yönetimi	1	6,2
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	1	6,2
	Toplam	16	100

Ele alınan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı Tablo 3’te verilmiştir. Buna göre, konu ile ilgili yayımlanan en güncel tez 2015 yılına aittir. 2007 yılında ise en yüksek oranda (%18,9) konuya ilişkin tezlerin yayımlandığını görmekteyiz. Tezlerin üniversitelere göre dağılımını gösteren Tablo 4’e baktığımızda 12 adet üniversitede bu konunun çalışıldığı, Marmara Üniversitesi (%12,5), Selçuk Üniversitesi (%12,5), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi (12,5) ve Bahçeşehir Üniversitesi’nde (%12,5) diğerlerine göre bu konuda sayıca daha fazla tez yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 3. İncelenen tezlerin yıllara göre dağılımı

Parametreler	Gruplar	n	%
Tezlerin Yazıldığı Yıllar	2002	1	6,2
	2006	2	12,5
	2007	3	18,9
	2008	2	12,5
	2010	1	6,2
	2012	2	12,5
	2013	2	12,5
	2014	1	6,2
	2015	2	12,5
	Toplam	16	100,0

Tablo 4. İncelenen tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Parametreler	Gruplar	n	%
Tezlerin Yazıldığı Üniversiteler	Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	6,2
	Marmara Üniversitesi	2	12,5
	Akdeniz Üniversitesi	1	6,2
	Ankara Üniversitesi	1	6,2
	Selçuk Üniversitesi	2	12,5
	Dumlupınar Üniversitesi	1	6,2
	Gazi Üniversitesi	1	6,2
	Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	2	12,5
	Balıkesir Üniversitesi	1	6,2
	Bahçeşehir Üniversitesi	2	12,5
	Fırat Üniversitesi	1	6,2
	Sakarya Üniversitesi	1	6,2
	Toplam	16	100,0

Tezlerde benimsenen yöntem ve veri toplama tekniğine ilişkin dağılım Tablo 5’te verilmiştir. İncelenen tezlerde en çok nicel yöntem (%93,8) kullanıldığı, veri toplama tekniği olarak ise en fazla anketten (%93,8) yararlandığı tespit edilmiştir. Sporda toplam kalite yönetimi konusunda yazılan yüksek lisans tezlerinin tamamına yakınında nicel yöntem ve anket kullanımı oldukça dikkat çekicidir. Nitel yönetime eğilimin nadir denecek kadar az olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır.

Tablo 5. İncelenen tezlerin araştırma yöntemine göre dağılımı

Parametreler	Gruplar	n	%
Kullanılan Yöntem	Nicel	15	93,8
	Nitel	1	6,2
	Toplam	16	100
Veri Toplama Tekniği	Anket	15	93,8
	Görüşme	1	6,2
	Toplam	16	100

Diğer bir inceleme ise tez yazarlarının cinsiyetleri, tez danışmanlarının cinsiyetleri ve unvanları üzerinedir. Bu bağlamda ele alınan tezlerin büyük çoğunluğunun erkek danışmanlar (%87,5) tarafından yönetildiği, tez yazarlarının ise çoğunluğunun erkek lisansüstü öğrencileri (%75,0) olduğu dikkat çekmektedir. Yayımlanan tezlerin en fazla doktor öğretim üyeleri (%81,3) tarafından yürütüldüğü, bunu ikinci sırada profesörlerin (%12,5) takip ettiği Tablo 6’da görülmektedir.

Tablo 6. İncelenen Tezlerin Tez Yazarı ve Danışmanına İlişkin Dağılımı

Parametreler	Gruplar	n	%
Tez Yazarının Cinsiyeti	Erkek	12	75,0
	Kadın	4	25,0
	Toplam	16	100
Tez Danışmanının Cinsiyeti	Erkek	14	87,5
	Kadın	2	12,5
	Toplam	16	100
Tez Danışmanının Unvanı	Dr. Öğr. Üyesi	13	81,3
	Doç. Dr.	1	6,2
	Prof. Dr.	2	12,5
	Toplam	16	100

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, 2000-2020 yılları arasında sporda toplam kalite yönetimi konusunda Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ) veri tabanında yayımlanmış, erişime açık lisansüstü tezler çeşitli parametreler çerçevesinde incelenmiştir. Çalışmanın amacı, sporda toplam kalite yönetimi konusunda yayımlanan tezlerin bibliyometrik açıdan ele alınarak konu ile ilgili bir çerçevenin ortaya çıkarılmasıdır. Yapılan literatür taraması sonucunda konu ile ilgili fazla çalışmaya rastlanmadığı gibi, bibliyometrik analizlerin spor bilimleri alanında oldukça az kullanıldığı görülmüş bu durum bir boşluk olarak değerlendirilmiştir. Çalışma, bibliyometrik analiz kullanılarak sporda toplam kalite yönetimi konusunu derleyen ilk çalışma olma özelliği taşımaktadır. Bu çalışmanın, konuya dair lisansüstü tezlerin gelişiminin nasıl olduğuna ve eksik yanlarının neler olduğuna dair değerlendirme fırsatı sunacağı düşünülmektedir.

Sporda toplam kalite yönetimi konusunda yazılmış olan lisansüstü tezlerin belirlediğimiz yıllar aralığında ilk olarak 2002 yılında ele alındığı, 2006-2008 yılları arasında oldukça yoğun çalışıldığı ve günümüze yaklaştıkça konu ile ilgili çalışmaların düşüşe geçtiği görülmüştür. Konunun hızlı tükenişinin spor bilimleri alanında yer alan diğer branşlara yönelimden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu durumun bir diğer nedeni ise, günümüzde bireylerin spor düşüncesindeki gelişimi, spor bilimleri alanında çalışmalar yapan bilim insanlarını daha test edilebilir ve ölçülebilir konulara yönelmiş olması olabilir.

İncelenen tezlerin ülkemizde toplamda 12 üniversitede çalışıldığı, bu tezlerin Marmara Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ve Bahçeşehir Üniversitesi'nde diğerlerine oranla sayıca daha fazla tez yazıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak bir değerlendirme yaptığımızda konu ile ilgili yayımlanan tezlerin büyük çoğunluğunun vakıf üniversitelerine kıyasla devlet üniversitelerinde çalışıldığını söyleyebiliriz.

Elde edilen bulgularda en çarpıcı sonuç konu ile ilgili yayımlanmış doktora tezinin bulunmamasıdır. Yayımlanan tezlerin tamamı yüksek lisans türünde ele alınmıştır. Doktora düzeyinde eğitim gören öğrencilerin farklı konulara yönelmeleri veya öğretim elemanları tarafından farklı alanlara yönlendirilmeleri bu duruma bir neden olabilir. Günümüzde spor işletmelerinin, spor yöneticilerinin veya kulüp çalışanlarının beklentilerinde meydana gelen değişiklikler sporda TKY konusunu geride bırakmış olabileceği düşünülen diğer nedenler arasında sayılabilir. Farklı bir yönden bakıldığında ise yüksek lisansını bu konuda tamamlayan yazarların doktora tezlerini de bu alanda yazabileceğini belirtmekte fayda vardır. Dolayısıyla ilerleyen yıllarda bu alanda gerçekleştirilen doktora tezlerinin artacağı, mevcut boşluğun kısa sürede doldurulacağı düşünülmektedir.

Yayımlanan tezlerin yarısından fazlasının sağlık bilimleri enstitüsüne bağlı olarak, beden eğitimi ve spor anabilim dalında yazıldığı görülmüştür. Spor bilimlerinin ülkemizde genel olarak sağlık bilimleri enstitüsü içerisinde bulunduğu düşünüldüğünde bu sonuç şaşırtıcı olmamıştır. Spor bilimleri, içerisinde eğitim, sosyal ve yöneticilik gibi alanları barındıran çok fonksiyonlu bir bölümdür. Çoğunluk sağlık bilimleri enstitüsü ve beden eğitimi ve spor anabilim dalında olsa da diğer seçenekler dahilinde çalışmalar yapılmış olması bölümün multidisipliner oluşundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tezlerde kullanılan yöntem ve veri toplama tekniği parametreleri incelendiğinde; tamamına yakınının nicel araştırma yöntemini benimsediğini ve veri toplama tekniklerinden olan anket uygulamasından faydalandığını görmekteyiz. Nicel uygulamanın uygulanabilirliğinin ve analizinin nitel araştırmaya kıyasla daha basit olduğu varsayımından bu yönde yoğunluğun

fazla oluşu normal karşılanabilir. Ancak kulüp yöneticileri, taraftarlar, kulüp çalışanları, işletme yöneticileri üzerinde yapılacak bu tez çalışmalarında nitel araştırmaların daha gerçekçi ve uygulanabilir sonuçlara ulaştıracağı düşünülmektedir.

Elde edilen bulgularda tez yazarlarının ve tez danışmanlarının çok büyük çoğunluğunun erkek olduğu görülmüştür. Bu durumun kadınların spor alanında yönetimden çok fiziksel aktivitelere eğilimli olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. İşletme, iktisat, kamu yönetimi, eğitim bilimleri gibi branşlarda yönetim kademelerinde erkeklerin yoğun olduğu düşünüldüğünde spor alanında da bu sonucun elde edilmesi şaşırtıcı olmamaktadır.

Çalışmamızda, son 20 yılda (2000-2020) YÖK veritabanında sporda toplam kalite yönetimi konusunda çalışılmış olan erişime açık lisansüstü tezler ele alınmıştır. Araştırmamızın konu ile ilgili belirli parametreler çerçevesinde bir tablo sunması açısından yol gösterici olduğu düşünülmektedir. Araştırmamız neticesinde kavramsal olarak ele alınmış lisansüstü tezlere rastlanmadığı, ileride yazılacak olan tezlerde kavramsal yaklaşımın kullanılmasının da önemli olabileceği belirtilebilir. Spor alanında yapılan çalışmalarda yoğun olarak nicel yöntemlerin kullanıldığı düşünüldüğünde, uygulamaya ve nitele yönelik çalışmaların literatüre kazandırılması alan içerisinde bir farklılık yaratacaktır. Alanda yazılan doktora tezinin bulunmaması bu konuda çalışacak lisansüstü öğrencileri için bir avantaj olarak görülmektedir. Doktora düzeyinde, nitel veya karma yöntem benimsenerek alanla ilgili bir ölçek geliştirme çalışması yapılması alana büyük katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmada hem alanda lisansüstü eğitim yapmak isteyen öğrencilere hem de literatüre önemli katkılar sunulduğu düşünülmektedir. İncelememizde, sporda toplam kalite yönetimi konusunda yazılan tezlerin hangi yıllarda, hangi enstitüye bağlı olarak hangi anabilim dallarında, hangi üniversitelerde tarafından yazıldığı, tez türünün ne olduğu ve hangi araştırma yöntemi ve veri toplama tekniğinin benimsendiği, tez yazarlarının ve tez danışmanlarının cinsiyet dağılımlarının nasıl dağılım gösterdiği ve tezleri yöneten danışmanların hangi unvanlara sahip oldukları hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Araştırmamızda belirtmemiz gereken en önemli kısıt çalışmamızı sadece 2000 ila 2020 yılları arası ile sınırlandırmamızdır. Belirlenen yıllar arasında YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında sunulmuş olan tezler ele alınmış, ancak henüz girişi yapılmamış tezler çalışma kapsamı dışında kalmıştır.

Gelecekte yapılacak araştırmalarda, çalışmamızda ele aldığımız parametrelere ek olarak, özet içerisinde yer alan amaç, içerik ve yöntem bilgisine, sayfa numarasına, kaynakça tahliline, anahtar kelimeler ve uygulama alanı gibi değişkenlere ilişkin detaylı incelemeler gerçekleştirilebilir. Bir sonraki çalışmalarda sporda toplam kalite yönetimi konusunda ulusal/uluslararası dergilerde yayımlanmış makaleler ile kongrelerde sunulan bildiriler araştırılabilir veyahut karşılaştırılmaları yapılabilir. Bu çalışmamız, bibliyometrik yöntem ile değerlendirilecek olan gelecekteki çalışmalara yol gösterici olacaktır. Yıllar itibariyle karşılaştırma yapmak istenilen çalışmalara karşılaştırma imkânı tanıdığından spor alanında toplam kalite yönetimi konusu ve uygulanaşına ilişkin literatüre katkı sağlamış olması açısından önemli görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Al, U., Coştur, R. (2007). Türk Psikoloji Dergisi'nin bibliyometrik profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2), 142-163.
- Broadus, R. (1987). Toward a definition of "bibliometrics". *Scientometrics*, 12(5-6), 373-379.
- Ceyhun, S. (2006). *Spor İşletmelerinde Hizmet Kalitesi*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Çimen, Z. (2003). Spor Hizmetlerinde Toplam Kalite Standartları. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 11(3), 13-17.
- Hotamışlı, M., Erem, I. (2014). Muhasebe ve Finansman Dergisi'nde Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Analizi, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 64, 1-20.
- Lemark, D. J., Reed, R. (2000). An Application of Thompson's Typology to TQM in Service. *Journal of Total Quality Management*, 5(1), 67-83.
- Merter, M. E. (2006). *Toplam Kalite Yönetimi*, Ankara: Atlas Yayınları.
- Okay, Ş. (2010). TKY Uygulamalarının Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Eğitim Faaliyetlerine ve Yönetici Davranışlarına Etkileri: Denizli İli Örneği, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 26.
- Öztürk, E. (2010). *Spor Hukuku Kurultayı*, Ankara: Ankara Barosu Yayınları.
- Tayfun, A., Ülker, M., Gökçe, Y., Tengilimoğlu, E., Sürücü, Ç., Durmaz, M. (2018). Turizm Alanında Yiyecek ve İçecek ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(2), 523-547.
- Ulusal Tez Merkezi (YÖKTEZ), <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/giris.jsp>, Erişim Tarihi: 27.01.2020
- Yenersoy, G. (1997). *Toplam Kalite Yönetimi*, İstanbul: Rota Yayınları.
- Yıldız, T., Aykanat, Z. (2016). Yönetim ve Organizasyon Alanındaki Liderlik Çalışmalarının Gelişiminin Bibliyometrik Analiz Yöntemiyle İncelenmesi. *Eurasian Business & Economics Journal*, 1, 120-130.
- Yılmaz, E. (2010). Kütüphanelerde Toplam Kalite Yönetimi: Kısa Bir Gözden Geçirme, *Türk Kütüphaneciliği*, 24(1).
- Yüksel, Ö., Çakar, G. E. (1996). İşletmelerin Rekabetinde İnsan Kaynaklarının Rolü: Hazır Giyim Sektörü Örneği, *Verimlilik Dergisi*, 2.